

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den 29.4.2003
KOM(2003) 219 slutlig

2003/0084 (COD)

Förslag till

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV

**om ändring av direktiv 2002/96/EG om avfall som utgörs av eller innehåller elektriska
eller elektroniska produkter**

(framlagt av kommissionen)

MOTIVERING

1. INLEDNING

1.1. Översyn av finansieringsskyldigheterna enligt direktivet om avfall som utgörs av eller innehåller elektriska eller elektroniska produkter

Europaparlamentet och rådet antog nyligen direktiv 2002/96/EG om avfall som utgörs av eller innehåller elektriska eller elektroniska produkter (WEEE)¹. Detta direktiv innehåller bestämmelser om insamling och miljövänlig behandling av WEEE.

Tillverkarna av elektrisk och elektronisk utrustning skall finansiera insamling², behandling, återanvändning, återvinning och miljövänligt bortskaffande av WEEE. I direktivet görs dels en åtskillnad mellan avfall från **privathushåll** och avfall från **andra användare** och dels mellan **"nytt"** och **"historiskt" avfall**. "Nytt" avfall är avfall från produkter som släpps ut på marknaden efter den 13 augusti 2005. "Historiskt" avfall är avfall från produkter som släppts ut på marknaden före detta datum.

När det gäller **"nytt" avfall** är det tillverkarna som enskilt har ansvaret för finansieringen. Detta gäller *både privathushåll och andra källor*³.

När det gäller finansieringen av **"historiskt" avfall** görs en åtskillnad mellan avfall från privathushåll och avfall från andra källor.

- När det gäller **"historiskt"** avfall från *privathushåll* skall finansieringen bäras av ett eller flera system som "alla tillverkare som finns på marknaden när kostnaderna uppstår proportionellt skall bidra till, till exempel i förhållande till deras respektive andel av de olika produktmarknaderna."⁴
- När det gäller **"historiskt"** avfall från *andra användare än privathushåll* "skall tillverkarna sörja för finansieringen. Medlemsstaterna får alternativt föreskriva att även andra användare än privathushåll helt eller delvis skall vara ansvariga för denna finansiering. Tillverkare och andra användare än privathushåll får sluta avtal som fastställer andra finansieringsmetoder, utan att det påverkar detta direktiv."⁵

Detta betyder att när det gäller historiskt avfall från *privathushåll* skall man använda kollektiva system, som innebär att tillverkare av nya produkter betalar för finansieringen av gamla produkter. När det gäller historiskt avfall från *andra källor än privathushåll* skall man i princip använda ett enskilt system, som innebär att tillverkare av gamla produkter betalar för finansieringen de produkter som de själva tidigare släppt ut på marknaden⁶.

¹ EGT L 37, 13.2.2003, s. 24.

² Tillverkarnas finansieringsskyldighet avseende insamling av produkter från *privathushåll* gäller endast från insamlingsplatsen.

³ Artikel 8.2 och artikel 9 första stycket i direktiv 2002/96/EG om avfall som utgörs av eller innehåller elektriska eller elektroniska produkter (WEEE), EGT L 37, 13.2.2003, s. 24.

⁴ Artikel 8.3 i direktiv 2002/96/EG om avfall som utgörs av eller innehåller elektriska eller elektroniska produkter (WEEE), EGT L 37, 13.2.2003, s. 24.

⁵ Artikel 9 andra stycket i direktiv 2002/96/EG om avfall som utgörs av eller innehåller elektriska eller elektroniska produkter (WEEE), EGT L 37, 13.2.2003, s. 24.

⁶ Detta gäller endast för det alternativ som beskrivs i detta stycke, dvs. om tillverkarna betalar, om ansvaret inte läggs på användarna och om inga andra finansieringsavtal slutits. Mot bakgrund av att de

Avsnitten nedan rör endast historiskt avfall från andra källor än privathushåll.

1.2. Finansieringsreglernas konsekvenser för historiskt avfall från andra källor än privathushåll.

Skyldigheten att återta WEEE som släppts ut på marknaden i det förflutna leder till ett ansvar med retroaktiv verkan som inte föreskrivits. Hur betungande detta blir beror på de produktvolymerna som företagen sålt i det förflutna. Skyldigheten kommer att bli särskilt betungande för företag som har en sjunkande försäljning men som tidigare sålt stora volymer. Nya företag kommer inte att åläggas några sådana skyldigheter.

Det har uttryckts farhågor om att företag som redan har svårigheter kan hamna i insolvens på grund av detta, beroende på ansvarets omfattning. Varje sådant ansvar kommer att märkas i de berörda företagens räkenskaper.

2. DISKUSSIONEN I EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET

Enligt kommissionens ursprungliga förslag⁷ skulle finansieringen av historiskt avfall från andra källor än privathushåll regleras genom "avtal mellan tillverkarna och användarna av produkterna vid köptillfället". Under första behandlingen ändrades denna bestämmelse till föreskriften att när det gäller "kostnaderna för hantering /.../ skall tillverkarna sörja för finansieringen." Vid den tidpunkten var denna formulering godtagbar för samtliga institutioner.

Det var först under de sista stadierna av arbetet med att anta WEEE-direktivet som institutionerna uppmärksammade finansieringskonsekvenserna av artikel 9 i direktivet. Ingen ändring av denna artikel hade gjorts i andra behandlingen, och därför var det omöjligt att ändra texten i det skedet. Europaparlamentet, rådet och kommissionen enades emellertid om ett gemensamt uttalande⁸.

"Europaparlamentet, rådet och kommissionen noterar att det finns farhågor om de ekonomiska konsekvenser som kan bli följden av den nuvarande ordalydelsen av artikel 9 och förklarar därför att de gemensamt har för avsikt att undersöka denna fråga så snart som möjligt. Kommissionen förklarar att om dessa farhågor skulle visa sig riktiga kommer den att föreslå att artikel 9 i direktivet ändras. Europaparlamentet och rådet åtar sig att agera snabbt, i enlighet med sina respektive interna förfaranden, om ett sådant förslag läggs fram."

Detta förslag utgör en uppföljning till detta uttalande.

alternativa lösningarna endast anger vad som "får" göras och inte påverkar tillverkarnas grundläggande skyldigheter beaktas inte dessa alternativ nedan.

⁷ Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om avfall som utgörs av eller innehåller elektriska eller elektroniska produkter (WEEE), KOM(2000) 347, EGT C 365 E, 19.12.2000, s. 184.

⁸ EGT L 37, 13.2.2003, s. 39.

3. TIDPUNKTEN FÖR FÖRSLAGET

Europaparlamentet, rådet och kommissionen underströk att det var nödvändigt att undersöka denna fråga så snart som möjligt. Tidspressen berodde på att ändringen måste antas innan WEEE-direktivet införlivas med medlemsstaternas lagstiftning, dvs. före den 13 augusti 2004. Annars skulle all nationell lagstiftning som antagits vid den tidpunkten också behöva ändras. Denna brådska är också skälet till att kommissionen inte genomfört någon egen undersökning.

4. FÖRSLAGET TILL ÄNDRING

4.1. Omfattningen på ändringen

Förslaget är begränsat till att förtydliga de regler för finansiering av historiskt avfall från andra källor än privathushåll som anges i artikel 9, för att undvika de konsekvenser som man uttryckt farhågor om. Förslaget innebär inte några ändringar av reglerna för avfall från privathushåll eller av det enskilda ansvar som gäller för finansiering av nytt avfall från andra källor än privathushåll, och inga andra aspekter av WEEE-direktivet påverkas.

4.2. Ändringens innehåll

Förslaget innebär att ansvaret för att finansiera historiskt avfall från andra källor än privathushåll flyttas från tillverkarna av produkten till de tillverkare som tillhandahåller en ny produkt, i de fall då en sådan ny produkt existerar. När det gäller historiskt avfall som inte ersatts av nya produkter skall ansvaret vila på andra användare än privathushållen. Detta görs genom att första meningen i andra stycket i artikel 9 i WEEE-direktivet ändras till följande ordalydelse, som antagits av Europaparlamentet och rådet:

”Medlemsstaterna skall se till att finansieringen av kostnaderna för hantering av WEEE från produkter som har släppts ut på marknaden före den 13 augusti 2005 (historiskt avfall) sker i enlighet med [följande två] stycke[n].

När det gäller historiskt avfall som ersätts av produkter som är av samma typ eller av produkter som fyller samma funktion skall kostnaderna finansieras av tillverkarna av dessa nya produkter när de tillhandahåller dem. Medlemsstaterna får alternativt föreskriva att även andra användare än privathushåll helt eller delvis skall vara ansvariga för denna finansiering.

När det gäller annat historiskt avfall skall kostnaderna finansieras av andra användare än privathushåll.”

4.3. Motiv för den föreslagna ändringen

Vid tiden för förlikningen var näringslivets viktigaste argument att redovisningsreglerna skulle kunna göra det nödvändigt med en periodisering för att ta hänsyn till framtida finansieringsskyldigheter som uppstår när historiska produkter blir till avfall. Man uttryckte oro för att detta skulle kunna hota den ekonomiska bärkraften för företag som redan hade svårigheter. Det bör dock noteras att bekräftandet av en periodisering (eller brist på periodisering) inte påverkar det faktiska kassaflödet till följd av finansieringsskyldigheter. Dessa avgörs av skyldigheterna och inte av den därpå följande redovisningen, som endast återspeglar de existerande skyldigheterna. Därför är det själva finansieringsskyldigheterna som förslaget inriktas på.

För att undvika att oproportionerligt tunga bördor läggs på vissa företag som tidigare haft stora marknadsandelar har ansvaret för finansieringen av återtagandet av historiskt avfall flyttats från tillverkaren av produkten.

Enligt förslaget skall detta ansvar flyttas från tillverkaren av den produkt som blivit till avfall till den tillverkare som säljer en ny produkt som ersätter produkter som är av samma typ eller som fyller samma funktion. Detta innebär att tillverkarnas finansieringskonsekvenser begränsas till kostnaderna för WEEE som återtas när en ny produkt säljs. Därför kommer dessa kostnader endast att uppträda om företagen säljer nya produkter. Det kan också finnas historiskt avfall som inte ersätts av nya produkter. I sådana fall kommer ansvaret för att finansiera kostnaderna för återtagande att vila på andra användare än privathushåll. Dessa ändringar kommer också att undanröja problemet med WEEE som kommer från företag som inte längre existerar och som ingen därför har ansvaret för.

Denna förskjutning av ansvaret kan anses strida mot principen att förorenaren skall betala. Det bör emellertid noteras att det när det historiska avfallet släpptes ut på marknaden inte fanns någon lagstiftning som tillämpade principen att förorenaren skall betala, i den mening som avses i reglerna för ny utrustning i direktiv 2002/96/EG. Därför skulle man kunna säga att det tidigare regelverket stred mot principen att förorenaren skall betala. Det är emellertid svårt att skilja på om det är tillverkaren eller användaren som är den som förorenar. Därför är det tveksamt om det är en korrekt tillämpning av principen att förorenaren skall betala om man låter ansvaret vila på tillverkaren av den ursprungliga produkten. Oavsett vilken ståndpunkt man intar i denna fråga kommer det vara omöjligt att rätta till situationen utan att upprätta ett ansvar med retroaktiv verkan, med alla de konsekvenser som beskrivs ovan. Sammanfattningsvis kan sägas att detta förslag inte strider mot principen att förorenaren skall betala i högre grad än det tidigare regelverket, och man har då två val: att antingen godta denna historiska snedvridning eller att upprätta ett ansvar med retroaktiv verkan, med alla de konsekvenser som beskrivs ovan.

Förslaget kommer inte att påverka incitamenten för utformning, eftersom de endast omfattar avfall från produkter som sålts och använts redan innan finansieringsskyldigheterna i WEEE-direktivet träder i kraft.

4.4. Subsidiaritet

Enligt förslaget skall medlemsstaterna fastställa detaljerna i tillämpningen. Därmed har medlemsstaterna också möjlighet att fastställa mer detaljerade regler för användarnas ansvar för att förbereda insamlingen av produkten. Om bara de allmänna principerna för finansieringen harmoniseras väntas ingen större snedvridning av konkurrensen på den inre marknaden. Därför bör subsidiaritetsprincipen gälla.

5. DIREKTIVETS EKONOMISKA, MILJÖMÄSSIGA OCH SOCIALA KONSEKVENSER

5.1. Bedömning av de ekonomiska kostnaderna och intäkterna samt konsekvenserna för företag

Den ändring som föreslagits väntas leda till en mindre sänkning av kostnaderna för genomförande av WEEE-direktivet i och med att man undanröjer den oproportionerligt stora finansiella börda som företag med krympande marknadsandelar kan drabbas av som en följd av sina skyldigheter enligt den gällande versionen av artikel 9.

De totala kostnaderna för finansiering av insamling, behandling, återanvändning, återvinning och materialåtervinning av historiskt avfall från andra källor än privathushåll kommer förmodligen inte att ändras i någon större utsträckning. I kommissionens ursprungliga förslag⁹ uppskattades kostnaderna för detta till omkring 100-200 miljoner euro/år för dagens EU med 15 medlemsstater. Om man utgår från en genomsnittlig livslängd på 10 till 20 år för produkterna kan kostnaderna för ansvaret enligt den gällande versionen av artikel 9 i WEEE-direktivet uppgå till mellan en och fyra miljarder euro. Det bör dock understrykas att detta endast är en grov uppskattning, eftersom det finns mycket lite information om kostnaderna för insamling och återvinning av produkter som inte är för hushållsbruk.

5.2. Bedömning av miljövinster

Miljövinster kommer inte att ändras jämfört med den gällande versionen av WEEE-direktivet. Detta beror på att förslaget endast kommer att påverka finansieringen avseende historiskt avfall från andra källor än privathushåll.

⁹ Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om avfall som utgörs av eller innehåller elektriska eller elektroniska produkter (WEEE), KOM(2000) 347, EGT C 365 E, 19.12.2000, s. 184.

5.3. Sociala aspekter

Förslaget kan bidra till att förhindra den potentiella förlust av arbetstillfällen som kan bli den indirekta effekten av oproportionerligt betungande skyldigheter för företag som tidigare innehaft större marknadsandelar.

5.4. Bedömning av konsekvenserna för kandidatländer och länder som håller på att ansluta sig till EU

Direktivet väntas minska de ekonomiska och sociala kostnaderna för direktiv 2002/96/EG i kandidatländerna och de länder som håller på att ansluta sig till EU på samma sätt som i dagens medlemsstater. Det väntas vara neutralt när det gäller miljöaspekter.

Förslag till

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV

om ändring av direktiv 2002/96/EG om avfall som utgörs av eller innehåller elektriska eller elektroniska produkter

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, särskilt artikel 175.1 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹⁰,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande¹¹,

med beaktande av Regionkommitténs yttrande¹²,

i enlighet med förfarandet i artikel 251 i fördraget¹³, och

av följande skäl:

- (1) Under förfarandet för antagande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/96/EG av den 27 januari 2003 om avfall som utgörs av eller innehåller elektriska eller elektroniska produkter (WEEE)¹⁴ uttrycktes farhågor om de ekonomiska konsekvenser som den nuvarande ordalydelsen av artikel 9 i direktivet skulle kunna leda till för tillverkare av berörd utrustning.
- (2) När förlikningskommittén behandlade detta direktiv vid sitt sammanträde den 10 oktober 2002 uttryckte Europaparlamentet, rådet och kommissionen i ett gemensamt uttalande sin avsikt att så snart som möjligt undersöka de frågor kopplade till artikel 9 i direktiv 2002/96/EG som gällde finansiering avseende WEEE från andra användare än privathushåll.
- (3) I enlighet med det gemensamma uttalandet har kommissionen undersökt de ekonomiska konsekvenser för tillverkarna som blir följden av den nuvarande ordalydelsen av artikel 9 i direktiv 2002/96/EG, och kommissionen har funnit att skyldigheten att återta WEEE som släppts ut på marknaden i det förflutna ger upphov till ett ansvar med retroaktiv verkan som inte föreskrivits, vilket förmodligen kommer att utsätta vissa tillverkare för allvarliga ekonomiska risker.

¹⁰ EGT C [...], [...], s. [...].

¹¹ EGT C [...], [...], s. [...].

¹² EGT C [...], [...], s. [...].

¹³ EGT C [...], [...], s. [...].

¹⁴ EGT L 37, 13.2.2003, s. 24.

- (4) För att förebygga sådana risker bör det ekonomiska ansvaret för insamling, behandling, återanvändning, återvinning och materialåtervinning av WEEE från andra användare än privathushåll som släpps ut på marknaden före den 13 augusti 2005 vila på tillverkarna när de tillhandahåller nya produkter som ersätter produkter som är av samma typ eller som fyller samma funktion. Om sådant avfall inte ersätts av nya produkter bör ansvaret vila på användarna. Medlemsstaterna, tillverkare och användare bör ha möjlighet att besluta om alternativa lösningar.
- (5) Direktiv 2002/96/EG bör därför ändras.
- (6) Enligt artikel 17 i direktiv 2002/96/EG skall medlemsstaterna sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa direktivet senast den 13 augusti 2004. För att det inte skall bli nödvändigt att ändra den lagstiftning i medlemsstaterna som antagits vid denna tidpunkt bör detta direktiv antas så snart som möjligt och införlivas med medlemsstaternas lagstiftning samtidigt som direktiv 2002/96/EG.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Artikel 9 i direktiv 2002/96/EG skall ersättas med följande:

”Artikel 9

Finansiering när det gäller WEEE från andra användare än privathushåll

1. Medlemsstaterna skall se till att tillverkarna senast den 13 augusti 2005 sörjer för finansieringen av kostnaderna för insamling, behandling, återvinning och miljövänligt bortskaffande av WEEE från andra användare än privathushåll och som härrör från produkter som har släppts ut på marknaden efter den 13 augusti 2005.

Medlemsstaterna skall se till att finansieringen av kostnaderna för hantering av WEEE från produkter som har släppts ut på marknaden före den 13 augusti 2005 (historiskt avfall) sker i enlighet med stycke tre och fyra.

När det gäller historiskt avfall som ersätts av produkter som är av samma typ eller av produkter som fyller samma funktion skall kostnaderna finansieras av tillverkarna av dessa nya produkter när de tillhandahåller dem. Medlemsstaterna får alternativt föreskriva att även andra användare än privathushåll helt eller delvis skall vara ansvariga för denna finansiering.

När det gäller annat historiskt avfall skall kostnaderna finansieras av andra användare än privathushåll.

2. Tillverkare och andra användare än privathushåll får sluta avtal i vilka andra finansieringsmetoder fastställs, utan att det påverkar detta direktiv.”

Artikel 2

Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 13 augusti 2004. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

När en medlemsstat antar dessa bestämmelser skall de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen skall göras skall varje medlemsstat själv utfärda.

Artikel 3

Detta direktiv träder i kraft dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Artikel 4

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdad i Bryssel den [...]

På Europaparlamentets vägnar
Ordförande

På rådets vägnar
Ordförande